

Zbornik radova *Antiquam fidem*, ur. Darko TEPERT, Spomenka JURIĆ, Glas Koncila, Zagreb, 2011., 496 str.

U ovdje prikazanom zborniku objavljeni su radovi izloženi na znanstvenom skupu *Antiquam fidem*, održanom u Sisku od 3. do 5. prosinca 2010. u povodu prve obljetnice ponovne uspostave Sisačke biskupije. Organizatori su bili Sisačka biskupija i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, a pokrovitelji Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Grad Sisak.

Prvi je prilog Emilija Marina »Glavni pravci i glavne osobe starokršćanske arheologije u Hrvatskoj« (15–35) u kojem autor ističe značenje epigrafičkih istraživanja za starokršćansko razdoblje te doprinos istraživača, poglavito Frane Bulića i Duje Rendića Miočevića. Branka Migotti obrađuje temu »Prostor ranokršćanske biskupije Siscije i njegova arheološka ostavština« (37–68). U prvom dijelu rada rekonstruira opseg siscijske ranokršćanske biskupije, dok u drugom dijelu razmatra ranokršćanske nalaze (građevine, grobni spomenici i pokretni predmeti) s pretpostavljenog prostora siscijske biskupije odnosno nalazišta Sisak, Ludbreg, Varaždinske Toplice, Lobar, Zagreb, Samobor, Ozalj, Drnovo i Velike Malence.

Doprinos numizmatским istraživanjima područja Siscije članak je »Bliskoistočni nalazi kovanica iz Siscije« (69–82) Darka Teperta. Autor prati zastupljenost kovanica iz kovnice u Sisciji nađenih u sinagogi u Kafarnaumu te u ostalim bliskoistočnim nalazištima (Antiohija, Samarija, Geraza, Jeruzalem, Apamea). Glavne izvore o sv. Kvirinu, puteve

k kojima se širio njegov kult i antička panonska hagiografska tradicija te osnovne obrise njegove latinske literarne hagiografije u europskome srednjem vijeku donosi Ivanka Petrović u prilogu »Sveti Kvirin, siscijski biskup mučenik – kult i hagiografska tradicija« (83–94). Franjo Šanjek istražuje Sisačku biskupiju u razdoblju ranoga srednjeg vijeka na temelju poznatih pisanih vrela i arheoloških nalazia (»Rani srednji vijek i Sisačka biskupija«, 95–110).

»Sveti Kvirin, biskup i mučenik – u Sisku i u Krku« (111–119) rad je u kojem Josip Bratulić razlaže vezu sv. Kvirina s otokom Krkom i mogućnost da su kršćani, koji su bježali pred barbarima, ponijeli kosti sv. Kvirina na otok Krk.

Juraj Belaj iznosi rezultate arheoloških istraživanja provedenih tijekom 2008. i 2009. godine na crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u selu Gora na Banovini (»Prikaz arheoloških istraživanja crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije u Gori tijekom 2008. i 2009. godine«, 121–147).

Istraživanjem diplomatske građe i normativnih odredaba sačuvanih u Statutima Zagrebačkog kaptola u 13. i 14. stoljeću Marko Jerković u prilogu »Uprava Zagrebačkog kaptola nad sisačkim vlastelinstvom u 13. i 14. stoljeću« (149–176) razjašnjava na koji se način odvijao proces organiziranja uprave na području Kupe, Odre i Save te kako je izgledala upravljačka struktura na vlastelinstvu nakon njegova konačnoga formiranja. Ana Novak u članku »Sisački kaptolski posjedi u 14. stoljeću« (177–192) utvrđuje posjedovno područje Zagrebačkog kaptola oko Siska u 14. stoljeću te njegovu strukturu, organizaciju, upravu i odnos prema župama.

Gradnju i ulogu obrambenog objekta Stari grad, sisačke utvrde, istražuje Davora Obradović u radu »Stari grad i obrana kršćanstva« (193–218). Vjerski, znanstveni, kulturni, obrazovni i socijalni utjecaj redovnika na područje današnje Sisačke biskupije analizira Slavko Slišković u prilogu »Redovništvo na prostoru Sisačke biskupije« (219–230).

Daniel Patafta prati franjevačku prisutnost od srednjeg vijeka do modernog doba na području današnje Sisačke biskupije u kontekstu duhovnih, političkih, gospodarskih i društvenih događanja u prilogu »Franjevci na području Sisačke biskupije od 13. do 20. stoljeća« (231–254). U članku »Marijanska svetišta i crkve Sisačke biskupije« (255–286) Petar Lubina predstavlja Gospina svetišta i crkve posvećene Blaženoj Djevici Mariji na području Sisačke biskupije te njihovo značenje za stanovnike tog kraja.

Problematicom uloge krajobraza u tradiciji s posebnim osvrtom na povezanost godišnjih običaja i liturgijskog kalendara te njegovo značenje u narodu, s obzirom na tradicijsko odijevanje kroz liturgijsko vrijeme, proslavu Božića, Uskrsa i drugih blagdana u užem sisačkom i posavskom dijelu bavi se Manda Svirac u radu »Kršćanska simbolika u običajima i pučkim pobožnostima na području Sisačke biskupije« (287–302).

Spomenka Jurić u prilogu »Katedrala Uzvišenja Svetog križa u Sisku« (303–321) istražuje povijest, lokaciju i arhitektonsko oblikovanje sisačke katedrale. Pregled sakralnih građevina koje su građene u drvu i nalaze se na prostoru Sisačke biskupije nalazimo u članku Davora Salopeka »Drevne kapele na području Sisačke biskupije« (323–341). Povijest kapele sv. Petra i Pavla u Boku Palanječkom utvrđuje Sanja Cvetnić, s naglaskom na ulogu zagrebačkog kanonika Nikole Terihaja i kipara Antuna Reinera (»Kapela svetih Petra i Pavla u Boku Palanječkom«, 343–352).

Danko Šourek naglašava ulogu sv. Kvirina kroz povijest te ističe njegovo značenje za identitet Sisačke biskupije u članku »Kapela svetog Kvirina u Sisku u kontekstu svečeva čašćenja u 17. stoljeću« (353–367). Rezultate istraživanja naslikanih retabala župne crkve sv. Marije Magdalene u Selima kraj Siska donosi Jasmina Nestić u prilogu »Naslikani retabli u župnoj crkvi sv. Marije Magdalene u Selima kraj Siska« (369–381).

Na temelju arhivske građe Hrvatskoga državnog arhiva i Državnog arhiva u Sisku te publiciranih djela Hrvoje Klasić nastoji dati širu sliku o položaju Katoličke crkve i njezinih vjernika u Sisku u drugoj polovini 20. stoljeća radom »Socijalistički Sisak i Katolička crkva« (383–395). »Povijesni izvori srpske provenijencije o napadima srpskih postrojbi na Banovini u lipnju i srpnju 1991. godine« (397–420) prilog je Ante Nazora u kojem piše o početku agresije Srbije i Crne Gore na Republiku Hrvatsku na osnovi povijesnih izvora srpske provenijencije, odnosno izvješća upućenih političkim, policijskim i vojnim dužnosnicima samoproglašene SAO Krajine i tijelima Srbije i JNA. Julija Barunčić Pletikosić težište svog priloga »Stradanja Sisačke biskupije u Domovinskom ratu 1991. i 1992. godine« (421–440) stavlja na prikaz stradanja predstavnika Katoličke crkve, sakralne arhitekture i grobljâ svih župa unutar današnjih šest dekanata Sisačke biskupije u vrijeme velikosrpske agresije početkom devedesetih godina. »Obnova crkvenih građevina na području današnje Sisačke biskupije nakon Domovinskog rata« (441–456) tema je članka Valerije Macan. Autorica daje kratak uvid, uz statističke podatke, u vrstu radova izvršenih na obnovi crkvenih građevina na području današnje Sisačke biskupije od završetka Domovinskog rata do današnjih dana.

Antun Sente dokazuje opravdanost ponovnog oživljavanja drevne Sisačke biskupije predstavljajući sva njezina tijela, iznoseći njihovu aktivnost i statističke podatke o stanju ljudi i vjernika (»Pastoralno stanje i perspektive Sisačke biskupije«, 457–468). Zaključni je rad zbornika »Sisačka biskupija danas« (469–486) Vlade Košića. Autor se osvrće na poznate mu događaje (kao svjedok) koji su doveli do ponovnog oživljavanja Sisačke biskupije.

Ana Biočić